

P7_TA(2014)0179

Dajatve za zasebno kopiranje

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 27. februarja 2014 o dajatvah za zasebno kopiranje (2013/2114(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi¹,
 - ob upoštevanju predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o kolektivnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic ter izdajanju večozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (COM(2012)0372) in priložene ocene učinka,
 - ob upoštevanju členov 4, 6, 114 in 118 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),
 - ob upoštevanju sodb Sodišča Evropske unije, zlasti z dne 21. oktobra 2010 v zadevi C-467/08 Padawan proti SGAE [2010] ECR I-10055, z dne 16. junija 2011 v zadevi C-462/09 Stichting de Thuis kopie proti Opus Supplies Deutschland GmbH in drugi [2011] ECR I-05331, z dne 9. februarja 2010 v zadevi C-277/10 Martin Luksan proti Petrus van der Let (še ni objavljeno), z dne 27. junija 2013 v združenih zadevah C-457/11 do C-460/11 VG Wort proti Kyocera Mita in drugi (še ni objavljeno) in z dne 11. julija 2013 v zadevi C-521/11 Austro Mechana proti Amazon (še ni objavljeno),
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. maja 2011 z naslovom „Enotni trg na področju varstva pravic intelektualne lastnine – Spodbujanje ustvarjalnosti in inovacij za zagotavljanje ekonomske rasti, kakovostnih delovnih mest in vrhunskih proizvodov in storitev v Evropi“ (COM(2011)0287),
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 18. decembra 2012 o vsebini na enotnem digitalnem trgu (COM(2012)0789),
 - ob upoštevanju priporočil Antónia Vitorina z dne 31. januarja 2013, ki izhajajo iz postopka mediacije o dajatvah za zasebno kopiranje in reproduciranje,
 - ob upoštevanju delovnega dokumenta Odbora za pravne zadeve z naslovom „Copyright in the music and audiovisual sectors“ (Avtorske pravice v glasbenem in avdiovizualnem sektorju), ki je bil potrjen 29. junija 2011,
 - ob upoštevanju člena 48 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za pravne zadeve (A7-0114/2014),
- A. ker sta kultura in ustvarjanje temelj pretekle in sedanje evropske identitete in ker bosta imeli v prihodnje ključno vlogo v gospodarskem in družbenem razvoju Evropske unije;

¹ UL L 167, 22.6.2001, str. 10.

- B. ker je kulturno in umetniško ustvarjanje sestavni del digitalnega gospodarstva; ker izražanje tako kulturnih vsebin višjega razreda kot tudi trivialnih kulturnih vsebin temelji na enakopravnem dostopu do digitalne rasti v Evropi; ker iz posvetovanj izhaja, da evropski digitalni trg še ni izpolnil svojih obljub o učinkovitem razširjanju, pravičnem plačilu ustvarjalcev ter pošten in učinkovit porazdelitvi prihodka v kulturnem sektorju na splošno, ter je treba za to, da bi našli rešitve za te težave, ukrepati na ravni Unije;
- C. ker digitalizacija izjemno vpliva na način izražanja, razširjanja in razvoja kulturnih identitet; ker znižanje ovir za sodelovanje in pojav novih distribucijskih kanalov poenostavljata dostop do ustvarjalnih del in kulture, izboljšujeta pretok, odkrivanje in ponovno odkrivanje kulture in umetniškega ustvarjanja po celem svetu ter ustvarjata priložnosti za ustvarjalce in umetnike; ker so se s tem izredno povečale tržne priložnosti za nove storitve in podjetja;
- D. ker mora biti tudi v digitalni dobi zagotovljena pravica avtorja do zaščite avtorskih del in ustreznega plačila zanje;
- E. ker je digitalno zasebno kopiranje po zaslugi tehničnega napredka ter prenašanja na splet in v računalništvo v oblaku pridobilo velik gospodarski pomen ter ker obstoječi sistem dajatev za zasebno kopiranje razvoja v digitalni dobi ne upošteva v zadostni meri; ker na tem področju še ni vzpostavljen noben nadomestni model, ki bi zagotavljal ustrezno nadomestilo za imetnike pravic in hkrati omogočal zasebno kopiranje; ker je treba kljub temu razpravljati o posodobitvi mehanizma zasebnega kopiranja, da bo postal bolj učinkovit in bo bolje upošteval tehnični napredek;
- F. ker direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o kolektivnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic ter izdajanju večozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu, ki sta jo 4. februarja 2014 sprejela Evropski parlament in Svet, utrjuje dejstvo, da se pri upravljanju avtorskih pravic posebna pozornost nameni preglednosti tokov prejemkov, ki jih organizacije za kolektivno upravljanje pravic poberejo, porazdelijo in izplačajo imetnikom pravic, vključno z zasebnim kopiranjem;
- G. ker Direktiva 2001/29/ES državam članicam omogoča, da predvidijo izjemo ali omejitev pravice reproduciranja za določene tipe reprodukcije avdio, vizualnega in avdiovizualnega gradiva za zasebno uporabo, kar spremlja pravično nadomestilo, potrošnikom v državah, ki so uveljavile to omejitev, pa omogoča prosto kopiranje njihovih glasbenih in avdiovizualnih repertoarjev z nosilca ali multimedijske opreme na drug nosilec ali opremo, kolikor želijo, ne da bi morali ob tem zaprositi za dovoljenje imetnikov pravic, če gre za zasebno uporabo; ker bi bilo treba vse dajatve izračunati na podlagi potencialne škode, ki jo utrpijo imetniki pravic zaradi obravnavanega zasebnega kopiranja;
- H. ker se je skupni znesek zaračunanih dajatev za zasebno kopiranje v 23 od 28 držav članic od začetka veljavnosti Direktive 2001/29/ES več kot potrojil in danes po ocenah Komisije presega 600 milijonov EUR in ker je to za umetnike znaten znesek;
- I. ker so te dajatve za proizvajalce in uvoznike tradicionalnih in digitalnih nosilcev podatkov in zapisovalne opreme le zelo omejen del njihovega prometa, ocenjenega na več kot 1000 milijard EUR;
- J. ker številne prenosne terminalne naprave teoretično omogočajo kopiranje za zasebno

uporabo, vendar se te naprave ne uporabljajo v ta namen; zato poziva k dolgoročnim razpravam o oblikovanju učinkovitejšega in sodobnejšega modela, ki po možnosti ne bo temeljil na pavšalni dajatvi za naprave;

- K. ker je bilo na podlagi primerjave cen opreme, prodane v državah, ki zaračunavajo dajatev za zasebno kopiranje, in državah, ki je ne zaračunavajo, ugotovljeno, da te dajatve nimajo bistvenega vpliva na ceno proizvodov;
- L. ker so proizvajalci in uvozniki tradicionalnih in digitalnih nosilcev podatkov in zapisovalne opreme od začetka veljavnosti Direktive 2001/29/ES vložili številne tožbe tako na nacionalni kot tudi na evropski ravni;
- M. ker niti z Direktivo 2001/29/ES niti s sodno prakso Sodišča Evropske unije državam članicam ni naloženo, da morajo imetnikom pravic zagotoviti neposredno izplačilo celotnega zneska dajatev za zasebno kopiranje; ker imajo države članice na voljo široko polje proste presoje, ki jim omogoča, da določijo, da se del tega nadomestila zagotovi posredno;
- N. ker dajatev za zasebno kopiranje plačajo potrošniki ob nakupu nosilca podatkov ali storitev za zapis in shranjevanje ter imajo zato pravico, da so seznanjeni z obstojem in zneskom zadevne dajatve; ker bi moral znesek dajatev za zasebno kopiranje odsevati dejansko uporabo te opreme in storitev za zasebno kopiranje avdio, vizualnega in avdiovizualnega gradiva;
- O. ker se cene zadevnih nosilcev in opreme ne spreminjajo glede na različne stopnje dajatev za zasebno kopiranje, ki se uporabljajo v Uniji; ker ukinitvev dajatev za zasebno kopiranje leta 2012 v Španiji ni vplivala na cene nosilcev in opreme;
- P. ker se različni modeli in stopnje pobranih dajatev za zasebno kopiranje med seboj razlikujejo, tudi glede tega, kako vplivajo na potrošnike in enotni trg; ker je treba oblikovati evropski okvir, da se zagotovi visoka raven preglednosti za imetnike pravic, potrošnike, proizvajalce in uvoznike opreme, pa tudi ponudnike storitev v celotni Uniji; ker bi bilo za to, da se ohranijo ravnotežja sistema v digitalni dobi in na enotnem trgu, dobro posodobiti mehanizme dajatev v številnih državah članicah in oblikovati evropski okvir za zagotovitev enakovrednih pogojev za imetnike pravice, potrošnike, proizvajalce in uvoznike opreme, pa tudi ponudnike storitev v celotni Uniji;
- Q. ker morajo biti mehanizmi za oprostitev in povračilo za poslovno uporabo, vzpostavljeni v državah članicah, učinkoviti; ker so ti mehanizmi v nekaterih državah članicah potrebni ter se sodne odločbe, sprejete v nekaterih državah članicah, ne izvajajo vedno;
- R. ker v primeru dostopa do spletnih del in njihove prodaje prakse podeljevanja licenc dopolnjujejo sistem dajatev za zasebno kopiranje;
- S. ker klasično kopiranje zlasti na digitalnem področju nadomeščajo tako imenovani modeli pretakanja, pri katerih se na napravo uporabnika ne naloži nobena kopija avtorskopravno zaščiteneh del, in ker bi bilo treba zato zlasti v teh primerih dati prednost modelom podeljevanja licenc;

Dober sistem, ki pa ga je treba posodobiti in uskladiti

1. poudarja, da sektor kulture zagotavlja 5 milijonov delovnih mest in 2,6 % BDP Unije, je eno glavnih gonil evropske rasti in vir novih nepreseljivih delovnih mest, spodbuja inovativnost in je učinkovito sredstvo za boj proti zdajšnji recesiji;
2. opozarja, da bi bilo treba z zakonodajo o avtorskih pravicah uravnotežiti interese, med drugim interese ustvarjalcev in potrošnikov; v zvezi s tem meni, da bi morali imeti vsi evropski potrošniki pravico delati zasebne kopije zakonito pridobljenih vsebin;
3. zato poziva Komisijo, naj predloži zakonodajni predlog za revizijo Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, vključno z določbo o popolni uskladitvi izjem in omejitev, kar med drugim zadeva zasebno kopiranje;
4. poudarja, da je treba sedanji razdrobljeni sistem avtorskih pravic preoblikovati, da se olajša dostop do kulturnih in ustvarjalnih vsebin in poveča njihovo kroženje (na svetovni ravni), in sicer tako, da se umetnikom, ustvarjalcem, potrošnikom, podjetjem in občinstvom omogoči, da izkoristijo digitalni razvoj, nove distribucijske poti, nove poslovne modele in druge priložnosti, zlasti v času varčevalnih ukrepov;
5. ugotavlja, da so dajatve za zasebno kopiranje trenutno vir prihodka, ki je za različne kategorije imetnikov pravic različno velik in katerega višina se bistveno razlikuje med posameznimi državami članicami;
6. meni, da je sistem zasebnega kopiranja dober sistem, v katerem sta uravnotežena izjema za kopiranje za zasebno uporabo in pravica do pravičnega nadomestila imetnikom pravic, zato je ta sistem smiselno ohraniti, zlasti v primerih, ko imetniki pravic ne morejo neposredno licencirati pravice do reproduciranja na več napravah; meni, da kratkoročno ni alternative temu uravnoteženemu sistemu; vendar hkrati poudarja, da je treba voditi dolgoročne razprave, da se ob upoštevanju digitalnega in tržnega razvoja ter vedenja potrošnikov vedno znova oceni sistem zasebnega kopiranja in da se po možnosti poiščejo alternative, s katerimi bi lahko dosegli cilj glede vzpostavitve ravnotežja med izjemo za kopiranje potrošnikov in nadomestilom za ustvarjalce;
7. poudarja, da lahko velike razlike med nacionalnimi sistemi pobiranja dajatev, zlasti v zvezi z vrstami proizvodov, za katere se plačujejo dajatve, in njihovo višino, povzročijo izkrivljanje konkurence in ponujajo možnosti za izbiranje najugodnejšega sodišča na notranjem trgu;
8. poziva države članice in Komisijo, naj izvedejo študijo o bistvenih elementih zasebnega kopiranja, zlasti o skupni opredelitvi pojma „pravično nadomestilo“, ki trenutno ni izrecno urejen z Direktivo 2001/29/ES, in pojma „škoda“, ki jo utrpri avtor zaradi nedovoljenega reproduciranja dela imetnika pravic za zasebno uporabo; poziva Komisijo, naj preuči, ali bi bilo mogoče zblížati stališča glede proizvodov, za katere naj se plačujejo dajatve, in naj določi skupna merila za pogajanja o cenikih za zasebno kopiranje za vzpostavitev sistema, ki bo pregleden, pravičen in enoten za potrošnike in ustvarjalce;

Za enkratno pobiranje dajatev, boljše prepoznavnost pri potrošnikih in učinkovitejše povračilo

9. meni, da bi se morale dajatve za zasebno kopiranje uporabljati za vse naprave in nosilce, ki se uporabljajo za zapisovanje in shranjevanje del, če kopiranje za zasebne namene

ustvarjalcem povzroča škodo;

10. poudarja, da bi bilo treba koncept zasebnega kopiranja jasno opredeliti za vse gradivo in da bi bilo treba uporabniku omogočiti, da na podlagi enkratnega plačila dostopa do vsebin, zaščitenih z avtorskimi pravicami, na vseh nosilcih; poziva k upoštevanju mehanizmov, kot so izjeme in oprostitve dajatev, ki že veljajo v državah članicah, in k zagotovitvi možnosti njihove vzporedne uporabe na trgu;
11. meni, da bi bilo treba dajatve za zasebno kopiranje zaračunavati na ravni proizvajalcev ali uvoznikov; ugotavlja, da bi prenos pobiranja teh dajatev na raven prodajalcev na drobno pomenil preveliko upravno breme za mala in srednja distribucijska podjetja in organizacije za kolektivno upravljanje pravic;
12. priporoča, da se v skladu s sodbo sodišča Evropske unije v zadevi C-462/09 (Opus) v primeru čezmejnih transakcij dajatve za zasebno kopiranje poberejo v državi članici, v kateri ima stalno prebivališče končni uporabnik proizvoda;
13. zato meni, da bi organizacija države članice za kolektivno upravljanje pravic za izključitev dvojnega plačila v primeru čezmejnih transakcij dajatve za zasebno kopiranje za isti proizvod lahko pobrala le enkrat in da bi bilo treba dajatve, ki so bile neupravičeno plačane v državi članici, ki ni država končnega uporabnika, povrniti;
14. meni, da bi morale države članice, v katerih se trenutno zaračunavajo ali pobirajo dajatve, poenostaviti in uskladiti svoje stopnje dajatev;
15. poziva države članice, naj v posvetovanju z vsemi zainteresiranimi stranmi tako poenostavijo postopke določanja dajatev, da bosta zagotovljeni pravičnost in objektivnost;
16. poudarja, da je treba potrošnike bolje seznaniti z vlogo sistema zasebnega kopiranja z vidika plačila umetnikom in razširjanja kulturnih vsebin; poziva države članice in imetnike pravic, naj vodijo „pozitivne“ kampanje o prednostih dajatev za zasebno kopiranje;
17. meni, da morajo biti potrošniki seznanjeni z višino, namenom in uporabo dajatev, ki jih plačujejo; zato poziva Komisijo in države članice, naj potrošnikom v posvetovanju s proizvajalci, uvozniki, prodajalci na drobno in združenji potrošnikov dajo te informacije na voljo v jasni obliki;
18. poziva države članice, naj sprejmejo pregledna pravila v zvezi z izjemo za poslovno uporabo in tako zagotovijo, da se taka uporaba v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije tudi v praksi oprosti dajatev za zasebno kopiranje;
19. poziva države članice, naj zagotovijo, da se dajatve za zasebno kopiranje nikoli ne plačujejo za primere, ko uporaba zadevnih nosilcev spada na področje poslovne uporabe, in da se različni mehanizmi za povračilo dajatev, ki jih plačajo poslovni uporabniki, nadomestijo s sistemi, s katerimi se zagotovi, da takim uporabnikom že v začetni fazi ni treba plačati dajatev;

Preglednost pri dodeljevanju sredstev

20. pozdravlja direktivo o kolektivnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic, ki sta jo Evropski parlament in Svet nedavno sprejela in v okviru katere se poziva k večji preglednosti tokov prejemkov, ki jih organizacije za kolektivno upravljanje pravic poberejo, porazdelijo in izplačajo imetnikom pravic, na primer z objavo letnega poročila o preglednosti, ki vključuje poseben del o uporabi zneskov, zaračunanih za socialne in kulturne namene;
21. poziva države članice, naj zagotovijo večjo preglednost v zvezi z dodelitvijo sredstev, pobranih z dajatvami za zasebno kopiranje;
22. poziva države članice, naj vsaj 25 % zneskov iz plačil za zasebno kopiranje predvidijo za podporo ustvarjanju in uprizoritvenim umetnostim ter njihovemu ustvarjanju;
23. poziva države članice, naj v odprtem formatu in z razločljivimi podatki objavijo poročila, v katerih bodo opisane te dodelitve;
24. poziva organizatorje kulturnih prireditev in prireditev uprizoritvenih umetnosti, ki so upravičeni do dajatve za zasebno kopiranje, naj pri svojih ciljnih skupinah bolj oglašujejo te subvencije;

Ukrepi tehnične zaščite

25. poudarja, da izjema za zasebno kopiranje državljanom daje pravico do prostega kopiranja njihovih glasbenih in avdiovizualnih repertoarjev z nosilca ali multimedijske opreme na drug nosilec ali opremo, ne da bi morali ob tem zaprositi za dovoljenje imetnikov pravic, če gre za zasebno uporabo;
26. poudarja, da je treba zlasti v digitalni dobi dovoliti uporabo ukrepov za tehnično zaščito za ponovno vzpostavitev ravnotežja med svobodo kopiranja v okviru zasebnega kopiranja in izključno pravico do kopiranja;
27. poudarja, da ukrepi tehnične zaščite potrošnikom ne bi smeli preprečevati kopiranja, imetnikom pravic pa ne pravičnega nadomestila iz naslova zasebnega kopiranja;

Licence

28. ugotavlja, da se kljub dostopu do del na spletu prek predvajanja pretočnih vsebin še naprej ohranja tudi praksa prenosa, shranjevanja in zasebnega kopiranja; zato meni, da je sistem dajatev za zasebno kopiranje v okviru spletnega okolja še vedno relevanten; vendar poudarja, da bi bilo treba modelom podeljevanja licenc, po katerih imajo korist vsi imetniki pravic, vedno dati prednost, kadar kopiranje avtorskoppravno zaščiteneh del na nosilcih in napravah ni dovoljeno;
29. poudarja, da bi bilo treba izjemo za zasebno kopiranje uporabljati za nekatere spletne storitve, vključno z nekaterimi računalniškimi storitvami v oblaku;

Novi poslovni modeli v digitalnem okolju

30. poziva Komisijo, naj oceni vpliv računalniških storitev v oblaku, ki omogočajo kopiranje in shranjevanje v zasebne namene, na sistem zasebnega kopiranja, da bi tako opredelili, če in kako bi bilo treba zadevne zasebne kopije zaščiteneh del upoštevati v mehanizmih nadomestil;

o

o o

31. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.